

L'rse)

(responsabilitat social empresarial)

Daniel Ortiz

Director de Relacions Institucionals i
Comunicació Institut Cerdà

Com Àustria o Dinamarca: Respon.cat

Si ens preguntessin quins són els trets socioeconòmics més característics dels països centreeuropeus i nòrdics amb els quals sovint ens agrada emmirallar-nos (Àustria o Dinamarca, per exemple), amb tota seguretat destacaríem aspectes com: la seva capacitat de generar riquesa i distribuir-la de forma raonablement equitativa entre tots els ciutadans; el bon nivell educatiu, amb un índex de fracàs escolar molt baix; una taxa d'atur mínima, gairebé inexistent; la qualitat democràtica i el bon funcionament de les institucions públiques, o bé l'existència d'una cultura cívica madura i ben arrelada.

I, sense caure en la idealització excessiva d'aquests països, si volguéssim ampliar una mica més el llistat anterior, sens dubte hauríem d'esmentar també la responsabilitat social de les seves empreses (RSE) o *corporate social responsibility* (CSR). És a dir, la relació harmònica entre les empreses i la comunitat en la qual operen, en termes socials, ambientals i de bon govern.

Ara bé, en què consisteix l'RSE? L'RSE no significa *bonisme*. L'RSE no és només per a les grans empreses (de la mateixa manera que no ho són pas el màrqueting, les finances o la gestió de la qualitat). L'RSE no serveix per ocultar les males pràctiques o les accions empresarials poc confessables. L'RSE no té res a veure amb "aparentar bondat" (el tristament cèlebre *greenwashing*) o amb donar diners per a bones causes. L'RSE no és un exercici de relacions públiques, ni ha de

ser vista com una nova manera d'accedir als recursos de les empreses per part de les ONG. L'RSE té a veure amb la manera de concebre i dirigir l'empresa. Té a veure amb la legitimitat amb la qual actua. És a dir: té a veure amb la forma com es relaciona amb els seus grups d'interès (*stakeholders*) i amb el grau d'atenció que presta a les seves demandes i expectatives. En definitiva, tal com ens recorda el professor J.M. Lozano (ESADE), la pregunta que formula l'RSE no és "com et gastes els diners?", sinó "com els guanyes?".

Adicionalment, podríem dir que l'RSE consisteix en respondre adequadament, a nivell d'empresa, aquestes tres preguntes fonamentals: amb qui et relaciones?, com t'hi relaciones?, quins impactes genera la teva actuació? I, per aquesta raó, conceptes com "diàleg", "transparència" o "col·laboració" són bàsics per desenvolupar l'RSE. Amb altres paraules, es tracta de veure fins a quin punt les empreses són inclusives, és a dir: són capaces de donar resposta a les demandes de la comunitat en la qual operen i, per tant, són capaces d'integrar, en la seves actuacions quotidianes, la legítima recerca del propi benefici amb els interessos generals de la societat. És el que la Comissió Europea ha batejat amb el nom de creació de "valor compartit" (*shared value*), entre l'empresa i els seus grups d'interès, i que, a poc a poc, es va consolidant com a criteri de referència per avaluar l'RSE d'una organització. Així doncs,

en darrera instància, l'RSE d'una empresa no és més que l'esforç sistemàtic i continuat en el temps per minimitzar els impactes adversos i maximitzar la creació de valor compartit.

Sovint, quan es parla de la necessitat de millorar la competitivitat del nostre teixit empresarial, es fa referència a la innovació, a la internacionalització, a l'increment d'eficiència dels processos productius o a la conveniència de reindustrialitzar l'economia, però, inexplicablement, encara tendim a oblidar o menystenir l'enorme potencial de l'RSE com a element dinamitzador, vertebrador, cohesionador i promotor d'un desenvolupament econòmic realment sostenible a mig i llarg termini, basat en l'economia real, al servei de les persones i del conjunt de la societat. Resulta imprescindible tenir ben clar aquest punt: l'RSE, per definició, ha de ser estratègica, i per tant, o és estratègica o no és autèntica RSE.

Així doncs, d'acord amb aquestes consideracions, és evident que el naixement de **Respon.cat**, després d'un llarg procés de gestació, constitueix una extraordinària notícia, tant per l'economia com pel conjunt de la societat catalana, que cal celebrar amb els honors corresponents. **Respon.cat** és una iniciativa liderada per les pròpies empreses, avalada pel Consell de Cambres de Comerç, i que pretén impulsar i desenvolupar l'RSE a Catalunya. Es tracta d'un organisme obert a la participació de les

empreses i les organitzacions empresarials més compromeses del nostre país, per tal de promoure un salt quantitatiu i qualitatiu de l'RSE. L'objectiu és que **Respon.cat** esdevingui un espai de trobada i col·laboració entre empreses de sectors, territoris i dimensions diverses i es converteixi en la referència en sostenibilitat empresarial a Catalunya.

Els impulsors de **Respon.cat** estan convençuts que cal repensar el rol de l'empresa al segle XXI, i en conseqüència, també la manera de crear i dirigir les organitzacions empresarials, atenent a les noves demandes i expectatives socials. En aquest context, emergeix amb força el concepte de competitivitat sostenible i responsable. Certament hem de tenir empreses competitives, però no a qualsevol preu. Es tracta d'apostar per un determinat model de competitivitat, que sigui ambientalment sostenible i socialment responsable. Nombroses experiències avalen aquests plantejaments, com per exemple l'evolució del *Dow Jones Sustainability Index*, que mostra com, inequívocament, a mig i llarg termini aquest tipus d'empreses obtenen una rendibilitat superior a la mitjana. Una dada que tampoc ens hauria de sorprendre gaire si tenim present que, en el fons, l'RSE equival a bona gestió. En efecte, l'RSE és sinònim d'excel·lència empresarial, i per tant, és ben normal que acabi produint millors resultats.

Respon.cat, que enguany encara es troba en període constituent, ja compta amb 33 organitzacions adherides (entre les quals hi ha microempreses, pimes, grans empreses, cooperatives i fundacions) de sectors econòmics i àmbits territorials ben diversos, aspira a assolir els 60 membres a finals de 2014 i uns 200 a mig termini. Al mes de maig s'ha celebrat la primera assemblea i el màxim òrgan executiu de l'entitat compta, entre d'altres, amb membres com Josep Santacreu (DKV Seguros) i Josep Maria Lloreda (KH Lloreda).

Aquesta iniciativa posa de manifest que la configuració de l'espai públic ja no es troba exclusivament en mans de l'estat. És a dir: que ja no són només els poders públics els que tenen la potestat (legislativa i executiva) de modelar la realitat, sinó que, cada vegada més, la societat civil organitzada també desitja participar i exercir la seva corresponsabilitat, deliberant, dissenyant i promovent el seus propis projectes de futur. Perquè, en realitat, què hi ha de més lògic que un grup d'empresaris i directius reflexionin, busquin suports i es mobilitzin per promoure un model d'empresa més responsable i sostenible? El nou paradigma social basat en la governança consisteix precisament en això: no tot ens ha de venir donat des del govern (el qual, encara que volgués, no té ni els recursos, ni el coneixement, ni les capacitats suficients), hem de ser capaços d'impulsar una nova

dinàmica col·laborativa entre governs, empreses i societat civil, capaç de donar resposta als grans desafiaments del present.

El naixement de **Respon.cat** constitueix una triple bona notícia. Per a les empreses, destinatàries directes de les seves iniciatives i serveis, perquè a partir d'ara disposaran d'una institució més propera, arrelada al territori, amb sentit de país i vocació d'excel·lència en la promoció i el desenvolupament de l'RSE, amb l'objectiu explícit, fins i tot, de fer sentir la seva veu en l'esfera internacional. Per als ciutadans, perquè la simple existència d'aquest organisme, ja suposa un cert contrapès a l'hegemonia cultural economicista, i ens recorda una obvietat que sovint oblidem: els ciutadans no vivim en un mercat, sinó en una societat. I, en darrer terme, és també una bona notícia per al conjunt del país, col·lectivament, perquè comprometre's amb l'RSE significa avançar vers un país de qualitat, més madur, equilibrat i resilient. En definitiva, el naixement de **Respon.cat**, més enllà de la tenacitat i coratge dels seus impulsors, és un motiu d'esperança en el futur, perquè ens fa més europeus i assenyalat, amb tota claredat, com ens agradaria que fossin les nostres empreses i el nostre model socioeconòmic del demà.